

*Instructio universitatis dominorum nobilium comitatus de Beregh, ad
diaetam seu conventum Posoniensem praesentis anni millesimi
sexcentesimali tricesimi quarti, per regiam maiestatem. dominum
nostrum clementissimum clementer indictam. promulgatam [kihirdetve] ac
in dominicae sexagesimae, hoc est decima nona die presentis mensis
Februarii inchoandam, generoso domino Thomae Komlósy jurato
assessori fratri et nuncio nostro data.*

- 1. Imprimis [elsősorban] a mi követ urunk és atyánkfia a minél jobb
alkalmatossággal lehet ő felségének a mi kegyelmes urunknak, hogy a mi
nyomorult országunknak ilykép kegyes gondot akarván viselni, sok kiváltképen
való foglalatossági között a mostani közönséges traktát [tárgyalást] országunk
megmaradására és javára indikálta és promulgálta [meghirdette], debita humili cum
gratiarum actione [alázatos köszönettel] megköszönje, kívánván ő felségének virágzó
állapotban való regnálását és sok esztendőig való hosszú életet cum sua domo
tota Austriana [házanépével egész Ausztriában.]*
- 2. Követ urunknak ő kegyelmének másodszor arra legyen szorgalmatos vigyázása,
hogy a szent békesség minden szomszéd országokkal megtartassék és
megerősítettessék, a bécsi pacificatio [béke(megállapodás)] kiváltképpen minden
punktaiban megtartassék és annak semmi részében való ludifactiójára [megsértésére]
ok ne adattassék.*
- 3. A végházakból a vitézlő nép szomszéd országokra hazánkból ki ne vitettessék.*
- 4. Fölöttébbvaló nagy adókkal az ország ne terheltessék, holott ennyi időtől fogva
való disturbiumok [rombolások, pusztítások] miatt nem kicsiny fogyatkozásban vagyunk
és a mennyi lészen az a végházak építésére és azokban való vitézlő népnek
fizetésére convertáltassék [fordítottassék].*
- 5. A violentiákról való artikulusok [büntettekről szóló törvénypontok] megtartassanak, sőt
meg is erősítettessenek és abbreviáltassanak [szigorítottassanak]. A prókátoroknak frivola
receptiójok absendáltassanak [a könnyű ügyvédvállalás töröltessen].*
- 6. Az artikulusokról való executioknak turbatori [törvénycikkek végrehajtásának megsértői]
ellen erős büntetés alatt való artikulus statualtassék [törvénycikk alapítottassék].*
- 7. Ennekelőtte a mely artikulus a nemes ország de bonis per principem Bethlen
[Bethlen jogelve szerint] occupatis et distributis edált [elfogadott és kihirdetett] volt,*

effectualtassék [hatályba helyeztessék] és azoknak *effectuálására a helyeknek állapotja szerint illendő hely rendeltessék*, tudniillik *in partibus superioribus regni* [a királyság felső részein] *Lőcse, Eperjes avagy Bártfa legyen.*

8. Az egyházi jószágokról a minémű artikulust azelőtt edált [szerkesztett, létrehozott] az ország, az feljebb ne értessék a régi országunk törvénye szerint való *praescriptionál* [azaz ne írják felül a régi előírásokat].

9. Az oktáváknak [ítélkezési napoknak] sok időktől fogva való nem szolgáltatása miatt sok atyánkfiái felette nagy kárban és fogyatkozásban vagynak, azért instáljon követ urunk ő kegyelme, hogy *szolgáltassanak az oktávák.*

10. A tiszteknek [osztásáról *sine discrimine religionis* [azaz a tisztségeknek vallási megkülönböztetés nélküli osztásáról], noha elég *constitutióink* [szabályozásaink] vannak, mindazonáltal szemeinkkel látjuk, hogy mind uri, mind nemes renden való atyánkfiái *respectu religionis Helveticae et Augustanae negligáltatván* [református és evangélikus vallásuk tekintetében elutasítatnak] a tisztek, inkább mind a Romano *katholikusoknak conferáltatnak és extraneusoknak* [azaz római katolikusoknak és kívülről jövőeknek, idegeneknek eszközöltetnek]. Azért ennekutána *sine discrimine religionis indigenis huius regni et quidem benemeritis conferáltassanak* [vallási eredet megkülönböztetése nélkül neveztesse ki] mindenféle tisztek.

11. A szabad városok és *oppidumok* [mezővárosok] *in praejudicium nobilitatis* [nemesség tekintetében való megkülönböztető] *különb-különb artikulusokat* [törvénycikkeket] csinálnak magoknak, a többi között azt, hogy nemes embernek ne legyen szabad házat bírni s venni; *item* [úgyszintén] hogy jövevény kereskedő népeknek ne legyen alább Kassánál marhájokat hozni, hanem ők olcsón megvevén nekünk két vagy háromszor való áron adhassák. Efféle artikulusok a kassaiaknak *aboleáltassék* [visszavonattassék] és a marháknak áráról nemes emberek részéről *limitatio conficiáltassék* [korlátozás tétessék].

12. A *dotalistákról* való *articulus ab anno millesimo quingentesimo nonagesimo secundo* [a jövedelmezettekre vonatkozó 1592. évi törvénycikk] *szolgáljon.*

13. Mivel a *Brevisben* [zsargon, valaminek a rövid változata] a *successio* [örökösödés] *dolga redukáltatott*, sok ügyefogyott atyánkfiáinak kiváltképen neveletlen árváknak *reájok szállandó jószágokat hatalmasok rapiálják* [?], találjon a nemes ország abban oly utat és módot, a kivel a féle jószágok az igaz véreknek és *successoroknak* [örökösöknek] *quam breviori processu restitultassanak*. [a lehető legrövidebb úton visszaszármaztassanak]

14. *Authoritas domini Palatini intacte et illibate* [A nádor úr tekintélye érintetlenül és csorbítatlanul] megtartassék.

15. Az ország jövedelme se a bányákról sem harminczadokról [egy fajta adó, harmincad rész] az országból ki ne vitessék, hanem az ország szükségére, végházak építésére és vitézlő nép fizetésére convertáltassék.

16. Egynehány dolgok vannak, melyekről articulusok is vannak írva, de mi haszna, ha nem effectuáltatnak [hatnak], mert némelyek illegitimis mandatis diversis sub coloribus impetratis [különféle törvénytelen meghatalmazással nyerték el], némelyek pedig privative et autoritate turbálják [egyénilag és önhatalmúlag megsértik] azoknak executióját [végrehajtását]. Azért a nemes ország végzése ezeknek eltávoztatásáról és helyébe állatásáról új bizonyos articulust csináljon. Mely dolog felől Palatínus urunkkal ő nagyságával privátim beszélgesse követ urunk és atyánkfia.

17. A papi status, az országgal egyet értsen és mindenben viseljék velünk együtt az igát és mindenféle adózást; holott ők birják az országnak derekát.

18. A dézsmák dolgáról végezzen a nemes ország bizonyos artikulust, hogy azoknak, hasznából a régi rendtartás szerint a végekben tartassék meg a vitézlő nép.

19. A szökött jobbágyoknak Beregszászból, Váriból és több helyekről is noha végezett az ország kiadásáról, mindazonáltal magokat temerative opponálván publicis regni constitutionibus [elhamarkodottan védik a királyság alattvalóinak alkotmányosságát], ki nem adják afféle szökött jobbágyokat, végezzen erős büntetést azok ellen is, ha ki nem adnák ezután.

20. A titularis [címzetes, hatáskör nélküli] papoknak, a kik jószágot nem birnak, ne legyen vox [szava, joga?] az ország között. A szegény egyházi nemes emberek kicsiny portiókat nagy uraknak közel tizannyiért eladnak, azután a legitim successorok hozzá semmiképpen nem juthatnak; supplicáljanak [könyörögjenek] az országnak, hogy találjon oly utat és módot, efféle portiók [részek] a nagyuraktól miképpen a successoroknak megadassanak, mert a communis aestimatióval [közbecsléssel] ne éljenek.

A minémű monetákkal [pénznemekkel] élünk és a szomszéd országok is élnek, mindenütt az ő felsége ditióban [fennhatóságában] is elkeljen és curráljon [elfogadott legyen].

21. Mivel sokféle mandatumokkal [megbízásokkal] és evocatiókkal [idézésekkel] terhelik a vármegyéket a Brevis articulus ellen, ki miatt a birák semmi dolgokban elő nem mehetnek és így van megyénk is az articulussal, azért ezt tollálni [törölni] kell per

omnia [mindenképpen] hogy efféle abusosok [jogtalan visszaélések] ne legyenek ennekutána a kiről articulust csináljon a nemes ország.

22. Mivel a Várdai jószág ab antiquo [ösdöktől] Várda várához volt rendeltetve a gratuitus laborral [ingyenes munkával], most is, ha szó leszen felőle, instáljon követ urunk ő kegyelme, hogy annakutána is el ne vettetődjék onnét, mivel immár Várda vára országunk egyik végháza.

23. Ezeknek felette ha mi oly közönséges országunk javára és megmaradására szabadságunknak is épületére occurál [történik], több vármegyék követeivel egyetértvén, törekedjék abban, hogy mindenekben hazánknek javát promoteálja. [támogatja]

Privata.[Személyes]

24. Az erdélyi fejedelem ő nga [nagysága] követei a minémű dolgokról császár urunkat, ő felségét és a nemes országot megtalálják, minden illendő és országunk törvényével, szabadságunkkal egyező dolgokban promoteálja az ő nagysága követeit a mi követ atyánkfia.

25. Nyáry István urunk ő nga követe is minden illendő dolgokban hasonlóképen promoteálja ő kegyelme, kiváltképen Mándokon levő törvénytelen dolgok ellen.

26. Bethlen István urunk ő nga is felbocsátván jámbor szolgálait, követ urunk ő kegyelme ha miben illendőképen kívántatik, promoteálja.

27. Perényi Gábor urunk ő nga minémű injuriáit [jogtalanságait] mivel egy expositorium mandatum [bizottság] mellett a szatmári praesidium [elnökség] akar exequálni [végrehajtani] kívánja ő nga ha miben szüksége leszen és illendő, hogy jámbor szolgálai promoteáltassanak. S mind pedig az ifjú Perényi György ő nga szolgálai, a nagyságos Pálffy Pállal való dolgainak referálásában.

28. *(E pont ki van törölve.) ~~Kapy András urunk ő nga is hasonlóképen, mivel a brachiumot [karhatalmi intézkedést] csak simpliciter exturbálván [egyszerűen háborgatva] jószágában Forgách István ő nga beszállott, kívánja, hogy a brachiumok ezután ki ne adassanak efféle violentiakra [visszaélésekre].~~

29. Lónyay Zsigmond ő nga is a miben illendő leszen, megtalálván császár urunkat ő felségét és a nemes országot követ urunk által promoteáltassék.

30. Forgách Zsigmondné asszonyunk ő nga Pálffy Kata Aszaló városát, mivel mind a boldog emlékezetű Maximilian és Rudolphus császár bizonyos summában úgy inscribálták [írták nevére] a jó emlékezetű Forgách Zsigmondnak ő ngának, hogy

mig a váradi káptalan meg nem épül, ki ne válthassák. Most a váradi püspök Hosszutóty László ő nga solicitálja [sürgeti] a summának felvételjét, holott nem ő ngát illeti annak kiváltása; ebbeli dolgaiban kívánja, hogy jámbor szolgálai ott fenn promoteáltassanak követ urunk és atyánkfia által.

31. Comitatus de Zabolch [Szabolcs megye] a Kállay familia mellett Kálló városának avagy megadásaért avagy aequivalenter való convertálásáért [egyenértékű megváltásáért] kívánja, hogy a familia promotealtassék. Most is Kállay Miklós uram kívánja.

32. Item Kállay Miklós urunk conquerálván a nemes ország előtt Csaky István ő ngának sok rendbéli hatalmaskodásáért, melyeket cselekszik Tokaj és Tarczali udvarházain, szőlőin, szolgálai és szekerein, kíván promotealtatni. Item a putnoki jószága felől való contractusoknak [szerződéseknek] birhatásáért és a jószágról való executiójának interturbálása [végrehajtás megakasztása] felől is.

33. Comitatus de Ugocha [Ugocsa megye], hogy Zoltán Józsa urunk mellett, a miben illik, instáljon [(nagyon) kérje] követ urunk, kívánja. Mivel ő kegyelme Zoltán Józsa urunk manifeste liquidálta [nyilvánvalóan megölte?] Convent által colligáit [hozzátartozóit] s coram producált attestatiókkal [Szerzetesrend előtt tett nyilatkozatokkal] a nemes vármegye előtt atyjának és vérszerint való atyafiának öcscsének véletlen esett halálának való instantiáját [kérelmét],

34. A Bilkey és Lipcsey familia is Lonka nevű erdőn levő határ felől, a Perényi urak jobbágyainak kapdosása ellen, mivel is birniok nem hagyják. Item a Lukova és Szárnya közötti erdőn való Dolhaiak kapdosása ellen is.

35. A kisfalusiak is a Mező László jodi jószágáért, hogy a nemes vármegye a dominus personalis mandatumára transmittálta [a személynek úr parancsára átküldte], ennek utána efféle transmissiók [hivatalos megkeresések/átküldések] megszűnjenek, sőt itthon juridikáltassanak és a transmissió revideáltassék. [itthon ítélik meg és az átküldést vizsgálják felül]

36. Ilosvay Péter, Karácsony Ilosvay István jószágáról való exekutiójának interturbálásáról instáljon [kérje a végrehajtás megakasztását] követ urunk, mikről a nemes vármegye testimoniálist [rendelkező utasítást] is adott ki ő kegyelmének.

37. Komlósy Tamás urunk Komlósy Gáspár jószágáról való exekutiójának interturbálásáról [végrehajtás megakasztásáról], kit Ilosvay Tamás felesége Bona Kata és Almásy Mihály interturbáltak [akasztottak meg].

38. Vératkay András, Kemecsey Mihály és Kemecsey János urunk is, ha miből ő felségét koronás királyunkat avagy palatinus [nádor] urunkat ő ngát, avagy a nemes

országot megtalálják, *in justis et licitis* [igazságosan és megengedetten], követ atyámfia által promoteáltassanak.

39. Tarnóczy András urunk a szölösi harminczad és egyéb harminczadokon, vámokon és réveken való nemeseknek tartóztatások és adóvételek ellen, mivel gyakorta a nemes rendeknek csak házok szükségére való marhájoknak eladásokban is megvámoltatnak és harminczadoltatnak. kívánja, hogy követ urunk instáljon a nemes ország előtt, hogy az efféle dolgok is tolláltassanak.

40. Bogdány János urunk is követ urunk által, ha miben szükséges leszén, promoteáltassék; Pernyeszi Gáborné asszonyunk Dessewffy Klára ellen való dolgában. Dóczy Menyhártné asszonyunk, Dessewffy Kata asszony, ha miben követ urunkkal kívánja, assistáljon ő kegyelme.

Dátum ex generali congregatione nostra in possessione Ardó loco celebrationis congregationis nostrae solito, comitatus de Beregh die prima februarii anno millesimo sexcentesimo tricesimo quarto. universitas comitatus de Beregh. [Kiadatott Ardó helységben tartott általános gyűlésén, Bereg megye gyűléseinek megszokott helyén, 1634. február 1-jén]
P. H.

KÖZLI: LEHÓCZKY TIVADAR